

Helen FitzGerald

De duivelskamer

Vertaald door
Inge de Heer

Anthos|Amsterdam

I

Er was vijftig procent kans. Mama had het, en was schuimbekend van waanzin gestorven. Vijftig procent kans voor Ursula en mij. Wat we kregen voor onze achttiende verjaardag – die van haar nu, die van mij over vier jaar – zou worden bepaald door hoe het muntje neerkwam: kruis of munt. Ik probeerde Ursula's hand te pakken terwijl we via de parkeerplaats het ziekenhuis in liepen, maar ze sloeg me weg. Verder herinner ik me alleen gangen, honderden gangen die weer naar honderden andere gangen voerden. Ik herinner me dat ik urenlang in een wachtkamer zat terwijl Ursula en papa de uitslag van het onderzoek bespraken, en ik herinner me dat Ursula met gespreide armen en een brede grijns een kamer uit kwam rennen. Ik omhelsde haar en we wervelden samen door het vertrek. Mooie Ursula. Ze zou mama niet achternagaan, niet van een humeurige vergeetachtigheid in stinkende onmacht vervallen en ten slotte op haar veertigste aan haar eind komen.

Toen we die middag van het ziekenhuis naar huis reden daalde de duisternis op me neer. Ik was ervan overtuigd dat Ursula's onderzoeksuitslag voor mij niet veel goeds voorspelde. Papa legde uit dat dit onzin was, maar ik geloofde hem niet. Wat mij betrof kon het niet anders of een van ons had het, en als het Ursula niet was, dan zou ik het zijn.

Ik was veertien, en vanaf dat moment zouden mijn gedachten beheerst worden door de dood. Ik zou de rest van mijn tienerjaren omhoog blijven staan kijken naar een langzaam vallend muntje.

De tocht naar Kilburn was zo'n doorsnee saaie rit over de snelweg: vlak, dor en snel. Duizenden grote vrachtwagens denderden piepkleine gezinsauto's voorbij. In de dorre weilanden stonden hongerig ogende schapen, en er lagen minstens twee platgereden dieren langs de kant van de weg. Aan de rand van Kilburn waren rouwkamers en een begraafplaats, bij ons in de straat krijsende varkens in de spekfabriek. En dan was er nog de duisternis, die in me sijpelde.

Ik miste die vier jaar van alles:

Ik ging nooit in de achtbaan in het lunapark.

Ik zoende nooit met een jongen voor het geval ik verliefd op hem werd.

Ik schreef me niet in op de universiteit.

Ik bleef maagd.

Ik was al dood.

Drie weken na mijn achttiende verjaardag reden we naar Melbourne. Ik beeldde me in dat ik door de gang van een Texaanse gevangenis liep. In plaats van geelbruine weilanden zag ik het staalgrijs van cellen. Mijn vader was de priester, die één stap voor me ademloos gebeden liep te prevelen. Ursula was de zwiigende bewaker, aan me vastgeketend, log. Ik liep naar de kamer waarin ik zou eindigen, lijdzaam, zonder het te verhinderen, en toen ik in de zijspiegel keek zag ik dat ik Cheesles at. Terwijl ik de oranje smurrie uit de knapperige ringen zoog vroeg ik me af waarom men de moeite nam voor een galgenmaal, om onmiddellijk daarna te beseffen dat er altijd een moment hoorde te zijn voor Cheesles, want Cheesles zijn verrekete lekker.

Dokter Gibbons had zo lang ik me kon herinneren deel uitgemaakt van het leven van ons gezin, en niet op een prettige manier. Hoe aardig en zachtzinnig hij ook was, in mijn ogen vertegenwoordigde hij injectienaalden en doodskisten, en telkens wanneer zijn dikke, oude gestalte verscheen werd ik overspoeld door een golf van angst. Die golf was krachtiger dan ooit toen dokter Gibbons bloed bij me afnam, me een heleboel vragen stelde en me van alles liet ondertekenen. 'Een week of twee, drie,' zei hij. 'Ik bel je wel.'

'Mag ik even alleen zijn?' vroeg ik.

'Natuurlijk.'

'Ik heb behoefte aan een wandelingetje,' zei ik.

Ik liet dokter Gibbons, Ursula en papa in de behandelkamer staan en liep de trap af, naar buiten. Bij de auto schreef ik een briefje dat ik onder de ruitenwisser schoof, en daarna stak ik de zesbaansweg over.

Toen ik me zigzaggend een weg baande door het langzaam rijdende verkeer besepte ik dat de duisternis aan het verdwijnen was. Ik beeldde me niet meer in dat er uit het niets een auto aankwam die van opzij op me in reed, waarbij mijn geplette hoofd en verdraaide lichaam zes meter de lucht in werden geslingerd en daarna neerploften in de begroeide berm. Toen ik het park betrad, beeldde ik me niet meer in dat er uit het niets een man in een grote overjas opdook die (a) een mes onder zijn jas vandaan haalde en mijn keel van oor tot oor doorsneed, of (b) me de bosjes in sleurde, me de onderbroek van het lijf rukte en me verkrachtte, terwijl hij met zijn elleboog mijn luchtpijp afknelde. Toen ik naar de andere kant van het park liep, beeldde ik me niet meer in dat ik in het aangelegde meer viel, met mijn voeten verstrikt raakte in de waterplanten en om hulp riep, maar die niet kreeg.

Ik had voor het eerst sinds vier jaar geen fantasieën meer die te maken hadden met de dood.

Ik bereikte de hoofdweg aan de andere kant van het park. Het ziekenhuis was inmiddels uit het zicht verdwenen. Ik hield een taxi aan.

Ik draaide me om, keek naar het spoor van niet-dood achter me, haalde diep adem, deed het portier open en zei: 'Vliegveld Tullamarine.'

Ik was sinds mijn tiende nooit verder gekomen dan Melbourne, en dat was niet meer dan een dagreisje geweest om de pinguïns op Port Phillip Island te zien. Het was onze eerste expeditie zonder mama, bedoeld om ons op te vrolijken, maar ik weet nog dat ik de rijen toeristen en de waggelende pinguïns angstaanjagend veel op elkaar vond lijken en het me enigszins droevig stemde dat beide op dezelfde plek terecht waren gekomen en nog zo'n beetje hetzelfde deden ook.

Ik had het vage plan opgevat te gaan reizen zodra ik de uitslag wist, om zoveel mogelijk te profiteren van de jaren die ik nog overhad, dus het paspoort dat ik had aangevraagd zat in mijn schoudertas. Maar nadat het bloed was afgenomen drong het tot me door dat er waarschijnlijk geen lol aan zou zijn als ik wist dat ik doodging. Sterker nog, met die wetenschap zou er geheid geen lol aan zijn.

Ik kon het maar beter níét weten. En ik kon er maar beter onmiddellijk vandoor gaan.

Het enkeltje kostte achthonderd dollar, twee derde van het bedrag dat ik had weten te sparen bij de Craigieburn Mint, waar ik zes maanden lang geld had gemaakt, in letterlijke zin. Ik kocht het ticket en rende zo snel ik kon naar de incheckbalie. Stel dat papa en Ursula me vonden, wat dan? Wat zou ik zeggen? Stel dat ze kwamen aanzetten en me smeekten niet te gaan, wat dan?

‘Hoeveel koffers?’

De norske persoon achter de incheckbalie van Qantas was klaarblijkelijk al een tijdje tegen me aan het praten, zonder dat ik had geluisterd. Ik had aan papa en Ursula gedacht, die gingen en parken doorrenden om me te zoeken, in de auto stapten en het briefje zagen dat ik onder de ruitenwisser had geschoven.

Lieve papa en Ursula,

Het spijt me, maar ik wil het niet weten. Ik wil er niet door worden beheerst. Dat is jaren het geval geweest en ik heb er mijn leven mee verdaan. Ik ga naar Londen om te leven en ik red me wel. Ik hou onnoemelijk veel van jullie.

Bronny

‘Geen?’ vroeg de persoon achter de incheckbalie van Qantas. ‘Hoezo, “geen”?’

‘Ik heb zo min mogelijk bij me,’ zei ik.

Hij trok zijn wenkbrauwen op voordat hij me mijn instapkaart gaf en ik zette het op een lopen, voor het geval ze net aankwamen op de parkeerplaats, voor het geval ze me achterna renden om ‘Stop!’ te schreeuwen, want stoppen was wel het laatste wat ik wilde.

Ik had hoogtevrees, dus ik deed mijn ogen dicht en dacht aan wat papa tegen me had gezegd nadat hij me had gedwongen naar het topje van de wachttorens van de vroegere gevangenis te klimmen. Toen ik boven aan de stenen wenteltrap verscheen, trof ik een weids uitzicht aan en een flinterdunne houten reling, die volgens mij elk moment kon breken.

‘Diep ademhalen,’ zei papa. ‘Niet zoveel nadenken. Stel je voor dat je op terracotta staat.’

Ik had erom moeten giechelen, maar het had niet geholpen, net zoals het nu niet hielp.

Ik besloot het met alcohol te proberen.

Twee uur later zat ik opgetogen van een Bacardi-cola te nippen. Ik had een hele rij stoelen voor mezelf en genoeg moed verzameld om af en toe een blik uit het raam te werpen. Er kwam maar geen eind aan Australië. Ik had in een Australië gewoond met grenzen – de Great Dividing Range, Melbourne, het oude spoorwegstation, de boerderij van O’Hair – en het was nooit goed tot me doorgedrongen hoe uitgestrekt mijn vaderland was. Het hield maar niet op. Vanaf stoel 23b, waar ik aan mijn zevende Bacardi-cola zat, was Australië een eindeloze, uitgedroogde pannenkoek.

Het had even geduurd voordat ik mijn eerste drankje had besteld omdat ik geen idee had of ik er nu voor moest betalen of niet. Dit was mijn allereerste vlucht en de passagiersetiquette was me onbekend. ‘Wilt u iets hebben?’ had de stewardess gevraagd, maar ik was te zenuwachtig om ja te zeggen, en had dus eerst toegekeken hoe er in allerlei rijen sterkedrank werd besteld tot ik er heel zeker van was dat het niets kostte, en daarna had ik zeven keer kort na elkaar een drankje besteld.

‘Ik heet Bronny!’ zei ik tegen de man in 24c. ‘Ik heb te veel gedronken.’

‘Je moet nooit tegen een man zeggen dat je te veel hebt gedronken,’ zei hij, zonder te glimlachen.

‘Okidoki,’ zei ik, en ik ging blozend terug naar mijn stoel. Wat bedoelde hij?

‘Wat betekent het als een man zegt: “Je moet nooit tegen een man zeggen dat je te veel hebt gedronken?”’ fluisterde ik dronken tegen de vrouw in 23a.

‘Het betekent dat hij een eikel is,’ zei ze, en ik glimlachte maar wist niet waarom, want ik begreep ook al niet waar zij het over had.

Ik ging naar de wc en braakte in de metalen pot die de sporen vertoonde van elke kont die erop had gezeten: bloedspat-

ten, natte poep die nog aan de zijkanten kleefde, bungelend wc-brildekje, een rubberen handschoen. Ik voegde mijn verhaal toe aan de pot in de vorm van Bacardi-cola en misvormde Cheesles, gooide twee tic tacs in mijn mond en ging terug naar mijn stoel. Daarna dutte ik in en sliep geruime tijd.

‘Geruime tijd’ was tijdens een langeafstandsvlucht tweeën-half uur, ontdekte ik. Dat hield in dat er nog twee uur te gaan waren tot de overstapbelevens in Singapore. Ik had een kater, mijn benen jengelden, de uitgedroogde pannenkoek onder me was in dreigend zwart water veranderd en toen kondigde de piloot ook nog eens aan dat we op negenduizend meter hoogte zaten. Negenduizend meter! Dat was nogal wat. Ik deed mijn ogen dicht en bad dat als er een god was, of ik dan alstublieft zó langzaam zwevend mocht sterven – zonder motoren één, twee, drie en vier – dat ik nog afscheidsbrieven naar dierbaren kon schrijven voordat ik neerstortte in de betonnen oceaan.

Ik raakte in paniek. Waar was ik mee bezig? Ik had geen geld, geen contacten, geen kleren en geen baan in het vooruitzicht. Ik vroeg papier en een pen, zonder nog in te zitten over wat ik als passagier van Qantas al dan niet mocht doen. (Afgaande op de groep schoolverlaters in rij 11 en 12 die van grote afstand cashewnoten in elkaars mond gooiden, nam ik aan dat ik zo ongeveer kon doen wat ik wilde.) Het schrijfmateriaal kwam en ik begon aan een tweede brief aan papa en Ursula.

Lieve papa en Ursula,

Ik heb een vergissing begaan. Ik heb geen geld, geen contacten, geen kleren en geen baan in het vooruitzicht. Ik zal sparen tot ik naar huis kan komen...

Ik verscheurde het. Wat had het voor zin om hen bezorgd te maken? Trouwens, we zouden over tien minuten landen.

Ik stapte uit het vliegtuig en schuifelde het reusachtige luchthavengebouw in. Iedereen bewoog zich doelgericht op en naast enorme loopbanden voort. Alle mensen leken precies te weten waar ze naartoe gingen. Ik ging hen achterna: ik sprong op de loopband en hield me angstvallig aan de zijkant vast.

Op dat moment kwam ik de man die in 24c had gezeten weer tegen. Hij heette Hamish. Hij was tienerachtig, met een John Lennon-brillettje en glanzende lippen. Ik glimlachte naar hem.

‘Nog steeds dronken?’

Ik haalde mijn schouders op.

‘Eerste keer, hè?’

‘Ja.’

Ik weet niet zeker of hij nu mij volgde of ik hem. Het enige wat ik weet is dat ik mijn tijd in Overstapstad doorbracht met Hamish uit Toronto, die terugging naar Londen na in Ballarat een herdenkingsdienst voor een vriendin te hebben bijgewoond. Arme meid, zo was ze nog voor de kust van Devon aan het zeilen, en het volgende moment lag ze dood op de zeebodem. Ik zat de volgende twee etappes van de reis naast Hamish, en hij sleepte me door verscheidene hevige paniekaanvallen heen die afwisselend werden veroorzaakt door turbulentie, een onbekend vliegend ding niet ver van de vleugel onder mijn raam, een passagier die zijn tas (bom) iets te stevig vasthield, en een verbeterd vuistgevecht tussen een van de cashewgooiers en een ouder wiens kind in het kruisvuur terecht was gekomen. We bekeken de onsamenhangende delen van drie films. We stonden op Heathrow samen in de rij voor de paspoortcontrole, waar Hamish me tot mijn afgrijzen meedeelde dat ik geen onderdaan van de EU was en daarom in de andere rij moest gaan staan, bij de Chinezen en de Afrikanen. Daarna namen we samen de metro naar de Royal, waar Ha-

mish een internetcafé runde. Hij had me verteld dat de jeugdherberg goedkoop, schoon en leuk was. Mooier nog, had hij gezegd, elke ochtend kwam er een schoonmaakbedrijf langs om losse arbeidskrachten voor een dag te ronselen.

‘We zitten vol,’ zei de beheerder van de jeugdherberg, terwijl hij zijn blik over me heen liet glijden en Hamish zijn sleutel gaf. ‘Je had online moeten boeken.’ Ik kon wel janken. Ik was met vierhonderd Australische dollar naar Londen gekomen en had verwacht dat ik het daarmee zou kunnen uitzingen tot ik een baantje had gevonden, maar toen ik in Bayswater aankwam had ik er al honderdvijftig uitgegeven. Ik had net genoeg geld over voor drie nachten in een sjofel onderkomen als de Royal, waar toch geen kamer meer vrij was.

Ik trok mijn windjack uit en ging duizelig en uitgeput op de bank zitten. Ik droeg een spijkerbroek, sportschoenen en een flinterdun hemdje, en had de ochtend daarvoor zo in de zenuwen gezeten over het feit dat ik definitief zou horen of ik ten dode was opgeschreven, dat ik vergeten was een beha aan te trekken.

‘Hé, kijk nou,’ zei de beheerder, terwijl hij een blik op mij wierp en zich daarna naar zijn computerscherm draaide. ‘We hebben er toch nog een.’

De beheerder van de jeugdherberg, een Australisch-Italiaanse man die Francesco heette, had aangenomen dat Bronny een jongen was, tot ze haar windjack uittrok. Ze was geen jongen. Ze had grote, behaloze, achttienjarige borsten, vandaar dat er opeens een kamer tevoorschijn was gekomen. Kamer 13, bij de chick uit Nieuw-Zeeland. Ja, ja.

Hij bood aan haar koffers te dragen, maar die had ze niet, dus ging hij haar voor naar de kamer, een tweepersoons met aparte bedden, op de tweede verdieping. Zij zou het bed bij de deur krijgen.

‘Je hebt zeker geen handdoek over?’ had ze gevraagd.

‘Onder de uitdrukkelijke voorwaarde dat je vanavond naar het feest komt,’ zei hij, gefascineerd door meer dan alleen de bovengenoemde borsten: haar openhartige gezicht, haar natuurlijke, niet al te verzorgde haar, en haar glimlach, met een betoverende zweem van melancholie.

Het was beklonken.

Nadat Bronny had gedoucht en haar met de hand gewassen slijpe onder de handdroger had gedroogd, deed ze een dutje. Haar kamergenote, Fliss, was blijkbaar nog aan het werk, dus ze sliep als een roos, en daarna ging ze naar het internetcafé op de benedenverdieping. Het café bevond zich aan de straatkant van de jeugdherberg. Hamish zat achter een van de zes termi-

nals. De koffiemachine in de hoek was zo te zien het enige café-element van het vertrek.

‘Goediedag,’ zei Hamish met een erbarmelijk Australisch accent, voordat hij Bronny achter een van de terminals installeerde om een e-mail naar haar familie te schrijven.

Ursula en papa, ik maak het goed, typte Bronny. Ik zit in een jeugdherberg in Londen, die erg gastvrij is. Ik heb zelfs al een baan. Ik hou van jullie!

Toen ze haar e-mail af had, bood Bronny Hamish het pond aan dat ze hem verschuldigd was.

‘Trakteer me maar op een drankje,’ zei Hamish.

Hij zag er schattig uit zonder bril, dacht Bronny bij zichzelf, en ze gingen samen naar het souterrain, allebei met het gevoel dat ze zo lang ze zich konden heugen al boezemvrienden waren.

Het feest was in volle gang. Er stonden een stuk of twintig twintigers in de eetzaal, met MTV op vol volume. Bronny keek vorsend het vertrek rond en zag dat iedereen ontspannen, dronken en vrolijk was. De laatste keer dat ze een feestje had bezocht, was toen Rachel Thompson in Seymour haar veertiende verjaardag vierde, en dat partijtje was om negen uur ’s avonds met cake en limonade geëindigd. Bronny sloeg een aantal biertjes achterover, de eerste biertjes die ze ooit achterover had geslagen, en maakte toen ongeremd kennis met haar nieuwe wereld:

Fliss, haar Nieuw-Zeelandse kamergenote, die net terug was van haar werk in het café. Ze was een model in spe: donker, glanzend haar, donkerbruine ogen, drie meter lang en zo mager dat ze doorschijnend was.

Ray, de rossige slotenmaker uit Johannesburg.

Zach uit Torquay in Australië, langharig, gitaar bij zich, liefhebber van Lenny Kravitz.

Pete uit Adelaide, met indrukwekkende spierbundels en een bijpassende strenge grijns.

Cheryl-Anne uit Wagga Wagga, die bruin haar had dat rechter en dunner was dan papier, en een driejarig dochtertje: in Wagga Wagga.

En Francesco... Mmm... Francesco, met zijn aparte accent.

‘Gewoon inzuigen!’ had hij gezegd, toen Bronny later die avond aan de hasjpijp zat. ‘Een paar seconden binnenhouden en daarna langzaam uitblazen.’

Haar hoestbui duurde langer dan sociaal aanvaardbaar was, en eindigde met armen in de lucht, de Heimlich-manoeuvre, twee glazen water en een *whitey*.

‘Maak je geen zorgen,’ had Francesco gezegd, terwijl hij toekeek hoe ze geheel gekleed onder het stromende water van de douche zat.

‘Hou mijn hand vast, ik glijd weg. Ik zie het licht.’

‘Ik zal je hand vasthouden, maar je gaat niet dood,’ zei Francesco, terwijl het water over haar uitgestoken onderlip en haar T-shirt liep. ‘Straks word je misselijk en moet je kotsen, en daarna gaan we dansen. En morgenochtend gaan we in dat tentje aan Queensway gerookte zalm en bagels met roomkaas eten.’

ISBN 978 90 414 1304 8

© 2009 Helen FitzGerald. This translation of *The Devil's Staircase* is published by arrangement with Polygon, an imprint of Birlinn Limited

© 2010 Nederlandse vertaling Ambo|Anthos *uitgevers*,

Amsterdam en Inge de Heer

Oorspronkelijke titel *The Devil's Staircase*

Oorspronkelijke uitgever Birlinn Ltd

Omslagontwerp Roald Triebels, Amsterdam

Omslagillustratie © John Harrison / Trevillion Images

Verspreiding voor België:

Veen Bosch & Keuning uitgevers n.v., Wommelgem